

ACC. N:R M. 12572:25.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

läsa.

När de skulle ge sig å, skulle fadern uppge namnet, som barnet skulle heta.

Om de kom till ett leje eller stätta skulle bärugomon trä barnet genom för att barnet skulle bli snällt.

Va de så att barnet skrek under dopförrättningen, va det ett förebåd till att det skulle få god röst.

Å när de då kom ifrå kyrkan, skulle bärugomon lägga barnet på något högt föremål för det att det inte skulle frukta för att klyva åt vaderet (?). Va de en flicka tok hon den sen o överlämnade den till en av de manliga fadd-rarna, o va de en pojk te en av de kvinneliga för att barnet om de va en flicka skulle få gott pojketycke eller om de va en pojke gott flicketycke.

Sen skulle bärugomon ta barnet o överlämna de te modern o säga: "här ger jag dig en kristen i stället för en hedning o Gu ge dig lycka te honom nu."

Om modern var mycket tjock före födseln trodde de att de ble en flicka ella kunde de säga att hon har säkert två om hon va ovanligt tjock.

De troddes att om ett barn va fött under vattumannen så skulle det få svårt att ligga torr om nätterna. Den som

251

?

ACC. N:R M. 12572:26.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var född under fiskarna skulle få tur te fiske.

De gamla berättade att det fanns under året 30 förkastsedagar o ett barn fött på en sådan dag skulle bli olyckligt hela sin livstid.

Söndagsbarn o torsdagsbarn skulle ha lätt för å se spöke.

Lika många knutar som det fanns på navelsträngen lika många barn skulle modern ha till.

Somliga barnaföderskor kunde ställa smärtorna på en annan person. Förstod han att det var sådana smärtor han led av skulle han gå ut o knäppa opp byxorna och hugga av byxgjoren, så fick hon sina smärtor igen.

Det togs vara på dopvatten i en flaska, som de kunde ha att tvätta barnet med.

Det hände ofta att barnet fick utslag på kroppen , s.k. massel, så om de fick dopvatten att tvätta barnet och det gavs sen till en hunn om de va en flicka, hynna om de va en pojk, så skulle det bli bra.

Namnet valdes gärna efter någon av de närmaste släktingarna. De uppkallade gärna barnet efter farfar eller mormor och kunde de få namnet att börja med samma bokstav eller lika namn så var det bra.

Barnet liknade den det uppkallats efter i sätt och

261

ACC. N:R M. 12572:27.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

utseende. Man sa gärna: det vore gott att du blev lik den (som det uppkallats efter) i det och det hänseendet.

När de första tänderna fälls så skall barnet själv ta tanden o släppa ner den i en golvspringa o säga: du gulltann ge mig en bentann. Det ansågs farligt kasta den i elden.

Jag va inte mer än 10 timmar när jag döptes o de va ändå i februari, så jag skulle riktigt härdas.

Ett barn som va oäkta ville inte vem som helst hålla te dopet.

Modern kyrktogs då i sakristian. Det förekom sällan förr. Mormor som var 83 år när hon dog berättade att det inte förekom mer än 2 eller 3 gånger under hela hennes tid i Hånger.

Om en brud var fruktsam vid vigseln skulle det betalas en särskild kyrkoplikt på 2 kr. och då var det knappast att de fick nåt bröllop, för det ansågs skamligt o hela släkten tok det som en skam åt sig.

ACC. N:R M. 12572:28.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Min mormor tjänade på ett ställe i tre år och hon hade 1 kr. i lön och 17 öre i städja för året. Så fick hon två blaggarnslintyg och ett par sko som hon kallte för vrängesko o ett huvekläe o ett förkläe. Hon ägde från hon va på trettonde året te hon va 17 inte mer än en kjol te å gå i kyrka o en te å ha hemma utå grov blaggarn.

Sen fick hon tre kr. i lön på ett ställe som hette Enet i Frösö by, men de va klent me kosthållet. De skulle ha 3 potatis var te målen men ingenting te dem mer än (salt och) brö. Hennes husbonne, Lasse, sa te sonen som to fram salt o doppade potaten i: "Skäms du inte å äta sovel te sovel". Jorparan ensam skulle utgöra sovel te bröet.

ACC. N:R M. 12572:29.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ledskärvan. Då hade de te botemedel att barnet skulle
3 torsdagsmornar å rad före solens uppgång, om de va en pojke
2 fruntimmer om de va en flicka 2 karar, de skulle ta bar-
net o gå te ett le eller en grind som gick opp mot norr o
där både likprocession eller brudstass hade gått igenom.
Där skulle de trä barnet mellan en slana eller spolerna (?) ?
fram o tebakes 3 gånger o mellan varje gång skulle de spotta.

Horskärvan skulle di få om det va ett gossebarn o ett
lösaktigt fruntimmer eller nån som fått oäkta barn så bar-
net bart skulle det få horskärva (motsatt kön). Det kunde
botas om någon kunde stjäla en sko från den personen, som
orsakade skärvan o ge dem något att dricka ur skon o bära
hem skoen igen o di inte hade saknat den, så skulle de va
botemedel.

Ett annat botemedel mot skärva, men va den kallades
för vet jag inte, var att de skulle gå till kyrkan tidigt
utan att träffa någon person o inte tala med någon o då skul-
le de kringgå kyrkan 3 gånger. Sen skulle de gå opp där
ringklockorna hängde o med en kniv eller fil skava å lite
spån å malmen, o de skulle blandas i vatten o gis te bar-
net te å drecka. De har begagnat inte så lite här i Hånger
för de bär klockerna spår å, men ingen skulle se när di
gjorde"t.

ACC. N:R M. 42572:30.

Hedningahåret skulle tvättas bort med salt o aska, el-
jes skulle barnet få illskorve. Det botades med bekhätta.
En linneduk avpassad efter huvet beströks med bek eller
tjära, bek skulle de egentelien va, och las på huvet. Där
skulle den sitta så länge tills de trodde att både skorven
o håret va loss. De skulle fästa ett tåg i bekhättan fast
i taket, medan barnet stod på en stol som sen drogs unnan.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

30

ACC. N:R M. 12572:3/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bellmans visa till lille Karl har använts som vaggvisa.

Johan har en liten gullvagn
i den får han själver åka
liten pisk har han i sin hand
och smäller så många han råkar (?)
Hästar och vagnar de haver han nog
och pier och drängar te sina behov
och många små rullar på taket.

— — —
En liten häst och en liten vagn
och en liten Johan med en slya (?)
När han får sig en liten häst
så får han lära se å ria
Och bromsen han brumma
och katten den slår på trumma
och fira möss de gå i dans
så hela jorden runga.

— — —
Dessa var nog de mest vanliga.

311

ACC. N:R M. 12572:32.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Räkna Kribbo = leks mycket

Ett och två ba mej då
tre o fira ba mej bia
5 o 6 plocka gäss
7 o 8 plocka flottar (fästingar)
9 o 10 slipte lie
11 o 12 slo näsan i golv
13 o 14 plockade lorta
15 o 16 flådde hästa
17 o 18 flådde kattan
19 o 20 sutte i grue (en nisch utanför bakugnen)
spunne nue (en sorts lin)
hör o hamp
tvi nu går ja.

Sen söka rätt på dem. Hann någon fram och spottade innan
den räknande såg honom så hade han vunnit. Såg den räknan-
de någon, skulle han spotta, då måste den komma fram.

Datten var vanligare förr.

Bollekar förekommer ej.

Kasta (jonglera) med äpplen är vanligt under fruktiden.
Leka jakt hare hundar och jägare.

ACC. N:R M.1.2572:33.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När man badar sätter man stål i vattnet för att nöcken (?) inte ska få makt med dem.

Här va en fiskare som bodde här noranföre. Han hette Petter på Lilla Mo. Han kunde fånga mycket fisk. Han tog av sig om foten och stack dem i vattnet och sa: "Nu ger jag dig min tå, nu vill jag ha fiskar både stora och små". När han då hade fångat så mycket fisk han ville och hade rott i lann, så släppte han ut en liten fisk och en stor och sa: "Nu vill jag ha igen min tå, för nu har jag gett de fiskar både stora och små." Och de berättas att när han ~~der~~ där så skulle hans högra lilletå va borte.

Det va mycke i folktron att de blev så kallade förgjorda. Om det va en som hade ett tycke o de inte tyckte att kärleken ble besvarad, skulle ta ett strumpebann eller kläe av den som de tyckte om och gå med det till en klok gubbe eller gumma. Då fick de nånting utå honom som di skulle ge den andre som de åstundade antingen i nåen dryck ella i nån mat o va de då så att han förtärde't va förtrollningen säkert verkställd och så avog som han eller hon hade visat sig förut så upptända va de sen. Men va de nån gång som de va nåt motit i äktenskapet ansås de ha tillkommet på så vis.

ACC. N:R M. 12572:34

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En flicka skulle ta här å de hemlighetsfulle på sig själv o smyga in i nån sorts bakverk, men de misslyckades för han ble varnad o han tog inte å vafflerne. Hon skulle rådföra sig andre gång, men då det hade misslyckats förste gång sto det inte te å få nån förtrollning å ble gällande me.

De va en mycket rik bondson, enda son, som bodde i Backgården, Mosle. Han skulle gifta sig med en flicka från Harnryd (Hörnryd?) i Värnamo församling, men den va inte förmögen. När han kom te prästen o skulle ta ut lysning, så frågade prästen honom om hans kristendoms-kunskap o frågade vem som hade stiftat äktenskapet. Nu va den här rike dräng-en halvidiot o så sa' han: "De har mor o far o Stina i Hornaryd gjort". Eneström berättar samma historia men berättar det fel. Ja kände båda personerna o nu ä de döa.

De troddes rätt ofta och jag minns det som barn, att de genom nån sorts förgöring hade blett gift. Men när den döe som hade gjort förtrollningen så skulle det hjälpa så det ble bättre.

Va de så de ble nåt stulet från dom så va de genast att söka en sån där person som skulle återställa det stulna.

Åtskilliga äventyr har ställts tillrätta av knepiga

präster. Så va de en präst som hette Abraham Almén (Kulltorp och Gnosjö) som sen ble avsatt. På ett ställe där de va många o långa vävar i närheten där Allmén bodde. Emellertid så va han å fångade in en väv en natt inte meningen te stjåla utan te å göra spetakel. På moronen då di kom opp o kvinnan sa hon saknade sin längsta o bästa väv ble hon ju förlågen. Nu troddes de att prästen kunne återställa stulet. Så innan han sto opp om moronen kommer de där fruntimret dit o fick ju tillträde te å få tala me honom o beklagade sig att hon blit å me sin längsta väv. Å han delto ju o sa att de va lessamt o så framställde hon att han skulle hjälpa henne te rätta, för ja vet att pastorn kan göra så mycket, så den som har tatt väven får bära hem den igen. O ja ska ersätta honom allt va jag kan. Ja då sa han han skulle försöka och låtsades han gjorde nära konstgrepp o ba henne att hon skulle söka där hemikring och komma tillbaka på aftonen o låta honom få veta om hon hade hettat väven. När hon kom på aftonen så sa hon: "Nej Gu hjälpe me, vi har inte hett väven. Vi ha letat på alla vis men de ä omöjelit." "Jaså, dä va lessamt, då ska ja försöka en gång te." När hon sen kom så sa han: "Ja, nu tror ja vi ska ta rätt på väven. Ja ska följa me o jag tänker vi skall ta rätt på en,

ACC. N:R M. 12572:36.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

o di följdes åt åt en s.k. bastu eller kölna, där lå väven väl ihophärvad. Han hade själv lagt dit'en. O hon ble så gla så de va förskräckelit, o sen kom hon dit o skänkte honom ett par tre ~~to~~ smör för han hade vart snäll o gömt väven åt dem.

En annan gång så va han ute o reste o skulle åka te Angelsta. Kum te ett ställe utme vägen som kallas för Hölminge. Så hade han väl en dålier vagn o man hade då så kal-landes stumpaskenor på vagnarna, o en sån där skena hade gått dän. Då går han in på ett ställe o ba att få köpa ett par spikar för att få fast den där skenan med. Förrådet på spik va väl inte så stort o di sprang o letade överallt i huset där, och prästen följde efter. Så fick han se att där va så ovanlit mycket fläsk undanstucket på ett särskilt ställe, men låtsade inte att han märkte't. O de gick inte så många dagar efter så kommer den person som blevet å me fläsket o skulle be att få det ställt till rätta. Ja, efter lite komplementerande sa' han att han skulle söka på det o det stället nära Holminge. Där tror ja att vi ska hetta på fläsket. De ga sig dit o påträffade mycke riktit fläsket, o igenkände att de va de som va stulet ifrån dom. O på så sätt fick de igen sitt fläsk igenom Almén.

36)

ACC. N:R M. 12572:37.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Så hade han piga o den gick ute om nätterna o stängde inte etter se. Då tänkte han ut ett knep att få pigan te å va inne. Han hade haft lite främmande på aftonen o de hade framme lite silver på aftonen o när den främmande va rest o pigan hade tatt silvret ut i köket o diskat de så hade hon låtit de stå där utan att ha stängt etter se. Men emellertid trodde han väl på att pian va utgåen så han gick ner åt köket för att se efter. O då tok han allt ihop silvert me se på sitt rum o gömde. O när pian kom in varsnade hon ingenting, men när hon kom opp på moronen skulle hon ställa i ordning o i synnerhet silvert skulle på sin plats å då va de borta. O de va ett sådant förskräckelit väsen. Pian grät o tjöt o skrek så han hörde't på sit rum o fråga va de ä för nået o då grät pian o skrek o sa "Di har stulit allt silvret o jag rår inte för det." - "Ja, ja trodde de skulle gå så efter du går ut om nätterne o stänger inte, o sa hon ska betala silvret. Men pian grät o ba o så "Ja vet att pastorn har hjälpt andra te rätta me va som är stulet och han kan väl hjälpa me å ställa te rätta. Men han va hård o sa att de som är stulet ur hans egne hus de går inte för en å ställa te rätta. O frun ba för pian o sjungde i samma ton att han hade hjälpt annra o kunne väl ställa te rätta deras egena. Men han förhöll sig avog även mot

37)

ACC. N:R M. 12572:38.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fruen o sa de lyckas inte för honom. Men frun va ju envis
o tyckte de va synn om pigan o då ba han att pigan skulle
komma in te honom och hon va rent förgråten när hon kom då,
o då säger han te henne att om hon ville ge henne ett löfte
o försäkra att hon håller det så skulle kanske silvret kom-
ma igen. O då va de då att hon allri fick gå ut nån natt
utan de skulle va nåt nödvändit ärende, o då skulle hon be
om lov å både prästen o fruen. "I morn ve den o den tien
får du gå te de o de stället o då tror jag silvert ska va
kommet te rätta." De skedde mycke riktit. Hon gick dit o då
hade prästen ställt de där, så de va en lätt sak. På de
sättet botade han pian så hon ble inne.

Allmén hade berättat detta för en salmakare Pettersson
i Värnamo.

ACC. N:R M. 12572:39

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Löjtnant Rydell har berättat om en prästman, Palmgren, som han gjorde som student (?).

Palmgrens far va mycket slarvig och han va i Växjö skola. Han o en kamrat di skulle hem o ha sina ferier te jul. De kom ju skjuts te o hämta dem. Hans far va visst från Södra Hestra. Men di hade inga pengar. Så skulle de ta nattlogi i en gästgivaregård men lite inna di kom fram va P. i behov att gå avsides från vägen. Där träffade han på en sogga som hade grisat 9 grisar, 8 svartfläckia o en vit. När di kommer fram va de ett sådant väsen att leta efter soggan för de visste att tiden va att hon skulle grisa. Då kom de överens om de här bägge studerandena att de skulle spela ett spratt så de får nåra kronor te hemresan o de här bägge studerande fick ju kvarter där o de hörde o såg de här letanet. Då går den andre o sa att ja tro att om ni tala väl ve min kamrat att han kan göra det. Han gör de inte gärna men de kan allt hända att han gör'et."Ja, ja ska riklien ersätta honom,"säjer gästgivarn,"om det är möjelit" o går te Palmgren."Ja har hört att ni kan skaffa te rätta sånt där. Ä de möjelit så ska ja ersätta er för'et."Men han låtsade som han inte ville o sa att de ä inte värt. Men sluteligen då gästgivarn lovade honom go ersättning o att de

39)

ACC. N:R M. 12572:40.

skulle få bo där fritt så sa han att han skulle försöka.
Sen han hade funderat en liten stund vid det stället vid
vägen ... ? å gå in lite i skogen där, där hinner ni sog-
gan. Hon har 8 svartfläcketa grisar o en hwit ?. Di å dit
o möet riktigt de slo ju in. O där ble ju sådan gläe o di
fick fritt kvarter o pengar me så de kom hem rikelit på de
dära äventyret.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

190

ACC. N:R M. 12572: 41.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Havande kvinnor skulle inte gå i kyrka på räppadaen, Juldaen, Vårfrudagen, Midsommar- och Mickaelsmässedagen. Men hade de varit en räppadag i kyrkan skulle de ovillkorligen gå de andra me.

Var det frost Vårfrudagen så va de frost i 40 dagar därefter.

"I kväll för tranan ljus i säng
i kväll ska vi lägga oss i ljusan kväll
o sova te Mikaelsmässe".

3 dar före Midsommar tog de dagg te missommersgäst.

Valborgsmässemorgon ska man hämta vatten i sjön, om man hade utslag på kroppen skulle man tvätta se me de, o även mot andra sjukdomar skulle de inte skada te å drecka å det.

Den 22 febr. hette Peter katt, o sådant vädret va den dagen sådant skulle de bli i sju veckor.

Den 27 juli = de sju sovare. Regnade det den dan så regnade det 7 veckor därefter.

Söndan innan de skulle flötta hade de Mikalsmässelekstuer.

Den 6 april, Vilhelm, börjar 13de vecka. 5te veckan

ACC. N:R M. 12572: 42.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

va våren slut. Kom där regn i 7de vecka, va de ett gott förebåd i synnerhet för rågen o då eller i 6te vecka skulle gösslen köras ut te kornet. Då hjälpte de varandra, byttes ve o köra för att de skulle gå på dan.

De fick inte förrätta något vårarbete me kreaturen sen kl. va 2 på lördagse.m. o 1ste maj. Men va de någon som behövde hjälpe så skulle de passa på o köra te en sådan då. Likadant på slåttern fick de inte röra lie eller räfsa efter kl. 2 sen åldermannen hade tutat i luren.

1 maj hade de allti byastämman att utse ålderman. Det skulle gå i tur och ordning. Åldermannen sökte opp en höjd där han blåste under slåttern. Hos den som skulle ha hjälpe va de sen kalas o dans.

Va de någon som bröt imot ... så skulle han plikta en riksdaler. Luren var en meter lång, hopsatt av två urhålkade trästycken, virade me näver.

När de började så, tog de 3 gånger i mullen o la i sårskäppan o strödde ut det först innan di la i säd. Så gjorde ännu en som dog för en 10 år sen.

I ladan när de körde in den första neken så skulle de samla hop några bönerötter, o de skulle di forma ihop te en liten turling (?) och så skulle de ta ett litet ben och

42

ACC. N:R M.12572:43.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en sten o lägga tillsamman i det ("ben o sten o bönerot",
hörde jag de brukade säga). De laes i botten innan de la in
nåen nek. Då skulle de stå en person utanföre. Då skulle
han säga: "Va ska musan ha te mat?" Då svarade den som sto
inne "Hon ska ha bajn o stajn o bönerot".

Ett annat sätt va ve skörden när de slutade å skära,
när de då va så nära slut, skulle de lämna en 5, 6 sädes-
strå som skulle stå på roten. De skulle en å husets folk
ta o skära å axen, medan allt skördefolket sto omkring o
såg på, vira samman de andra och tryckte ner te marken o
la en sten på. De skulle lämnas ve själva kanten. När de
va färdigt, skulle allesamman kasta skärerna över huet o
ropade hoj! o sen skulle de ta reda på var och en sin skä-
ra, och de skulle tas hem o läggas inne på bordet.

En smålänning brukade resa te Skåne o ha en sån där
skära me se. O han skulle heta Per o va härifrån Kärda för-
samling, Höntorpet. Så hade han händelsevis vatt i en åker
o skuret å o glömt skäran efter se. När de va gånget en da
eller nået fick skåningen se att de va sä avtaget i hans
åker o fick se de besynnerliga verktyget. Han går o talar
om att där ä kommet en krumbete i hans åker o fördärva hans
sä, de ä redan skuret å ett stort stycke. Då va di nyfikna
och skulle dit o se de där skadedjuret, men ingen vågade

ACC. N:R M. 12572:44.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

röra't, men så va de en som skulle va särdeles modig o fick
fatt i en lång stör o skulle mörda krumbete(t) o tar o ger
'et ett väldigt slag så skäran hoppade opp o ble hängandes
om halsen på en annan, o den skulle då befria honom o skar
honom så illa så de va förskräckligt o dängde henne åt å-
kern igen. Om ett par dagar kommer den här mannen som hade
glömt skäran tebakes o träffade då skåningen o han beklaga-
de sig att det hade kommit en krumbete o fördärvat hans sä
o då åtog han se att om han får en skäppa råg så ska han ta
dän 'an (?) o de va de billigaste skåningen töckte han kun-
ne komma ifrån 'et så de beviljade han genast. O han geck
dit o begärde inget sällskap utan tog krumbetet i sitt lass
o tog den hem välbehållen igen.

Om skörden skulle folket va lite bättre klädda än i
vardaslag för de ansågs lite mer helit. De minns jag Stina
när hon va lite vuxen hon ville ta på se ett rent kläe, men
då sa mormor att de skulle hon gömma te hon skulle ut o
skära, för då skulle hon ha ren huvudduk på sig.

Säden sattes på kramp, d.v.s. nekerna böjdes opp i
vinkel o sattes i rad. Man måste va ute o skära till sent
på kvällarna.

Stål sattes inte så ofta i åkern, men några gjorde
det. Det sattes ner en kniv eller lie i åkern.

ACC. N:R M. 12572:45.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På ett ställe miste de åtskilliga kreatur och de hade frågat kloka förgäves då va de ett djur som va sjukt. Då sa en klok gubbe att ingenting hjälpte om de inte grävde ner kreaturet levanes o det skulle de gräva ner kreaturet under teldet i lagåren. Kreaturet låg i sitt bås o dröpte medan de gravde, sen to di o la ner 'et o öste jord på o kvävde't, hos Lars Persson, Söragård.

När de frågade kloka, kunde det hända att de fick nåt botemedel i en knuta o på en del ställen skulle de bära ner 'et i tröskeln där som kreaturet gick över ella skulle de grava neret. i båsen där de sjuka kreaturet va. Å de hände även så att de skulle grava ner en levanes katt näenstans i lagåren.

Te o skydda hästarna skulle di försöka fånga en oggla o den skulle de spika opp över stalldören. De va ganska allmänt förr i världen.

Om kalvar va sjuka o de va otur me dem så försökte de få mjölk från nån granne, då fick di turen o den di feck mjölken å skulle få oturen.

När man tog den sista säden så sa man "Nu tog vi haren". "Nu ska vi ta haren".

De sista äpplena ville de inte gärna ta. De fe ? di inte.

457

ACC. N:R M.12572:46.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När man kom från julottan gick man, innan man gick in, och ristade på alla aplarna för att de skulle bli bra frukt.

När de hade slutat slåtten skulle de ha vit gröt te frukost dan därpå. Den kallades slättergröt efter slättern o sköragröt efter skörden. Om näen skar sig i fingrarna när han slog ropade man till honom: "Nu spillde du sköragröten".

Om främmande hade hjälpt till vid slättern så va de inte vanlit att han fick någon ersättning då utan han skulle komma julafton o ha julkost. Då skulle han få mat o sen skulle han ha en kaka o sågel för en o dubbelt så mycket om han hade varit där två.

Här fanns ställen där när man kom fram me brökakan så fick hon inte va viöppen, d.v.s. med avsidan opp för då ble hon odryg.

I mars månad höll man på o baka i flere dar, o de brödet skulle användas under sommarn o över skörden. De kallades månadsbrö, de va hålkakor som va torkade. Man gjorde ett kors på den o slog sönder den mot knäet i 4 delar.

Slo man sönder nået julkvällen så hade man otur me å slå sönder hela året.

Man skulle lägga in hö julakvällen under boret o utå de skulle kreaturen ha lite var utå juldasmoron.

Askan å julbrasan skulle sällas över djuren.

46)

ACC. NR M. 12572:47.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En al vid Lars Petteras källa o den slo di en spik eller ett hästskosöm i för att sätta bort värk, sen di petat sig i tanden så det kom blod på den. Ett sånt trä vågade ingen ~~fatta~~ *fälla*

Ve ett soldattorp som hette Lassekull (~~Jusse~~kull?) lå två offerstenar. De va en grop knappt tumsdjup, så vi som om ett litersmått gått i den, o man sa att när stenen va mjuk hade man satt ett stop fullt me silverpengar. Där offrades slantar o nålar o sådant.

En piga som va mindre vetande vaktades. Hon sa: "de ä bättre I vakten tjuvarna i Hångers kyrka än I vakten me, för nu stjal di kyrksilvret!" De besannade se. Där hade varit tjuvar. De va omkring 1780. Silvret va panter som de hade lämnat för lån av kyrkan.

Om ett barn ä fött säger di att di har hämtat de i Stis mosse eller från nån källa.

I vår skog finns Drakahallar. De berättar sagan att på den tiden då stenen va mjuk så skulle draken fara fram där å ha sällskap med sig med mindre draka o där skulle de vila sig på den flata klipphällen o där hade tryckts ner som spår efter en vagn o där hade de haft ett stort penningeskrin o de ha de lyft å där bredvid skrinet ligger draken. Hans bredd är ett par cm o så syns gapet. Därav har hemmanet Drakary namn.

47)

ACC. N:R M. 2572:48.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1 Vid Bommens i Värnamo sn stod ett kors för en mördad
o där brukade ligga ett stort bål av grenar. Alla förbifa-
rande skulle kasta en gren där. Sagan berättar att en
dräng var mördad där. Korset var fastslaget vid en fura. Nu
är visst både kors o fura borta.

Att möta fruntimmer när man skulle bort va otur om det
ej va en hora (sugga), för det var de tur å möta.

En som skulle fara åt Göteborg mötte ett fruntimmer
som var känt för att va ohållit. Han vände o for te Malmö
i stället. Barn va tur att möta, pojkar o flickor. Skulle
man på en längre resa så ställde man en kar att gå i förväg
o möta, så man mötte en kar först.

Skata är det otur att möta. Olsmässe va alla skater
borta i Blåkulla o #så så ruskia o fula/ut/, därav ordstäv
"du ser ut som en Olsmässeskata".

Skrattar en skata om dan, kommer de främmat, men skrat-
tar hon om natten, så ä de spöke.

Eyalaget kommer tillsammans på bjudningar oberoende
av släktskapsförhållande.

Man får inte gärna ta blommor på kyrkogårdar.

Som botemedel mot skervan skulle man låna mull från
kyrkogården, helst från en s.k. självspilling. Då gick de

481

ACC. N:R M. 12572:49.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

49)

till graven antingen tidigt om morgonen eller sent om kvällen. De skulle då be att få låna mull o di skulle slå lite vatten på henne o då vattnet skulle barnet ha uti 3 torsdagsmornar i ra. Sen skulle de bära tillbaka mullen på samma ställe o tacka för lånet.

När ett barn togs genom ett le för skervan, skulle de va 2 bröra. Men man skulle ingenting få sä.

Ett barn kunde botas från skervan genom att ta det genom ett vuxet hål på ett träd.

Det har hänt ett folk fick slantar med i kistan.

En som grävde en grav fann en brännvinsplunta. De sa till honom att han inte fick röra det men han tog ut korken o sa "Herren frälse min fattiga själ men ja lygnar te!" o så drack han brännvinet. Han hade ingen skada å det.

I Hånger är det en häst kyrkegrim. Ve jultiden skulle de höra hur han sprang så det gnistrade efter skorna inne i kyrkan.

Antingen i Kärda eller Värnamo va en tjur kyrkegrim. När de eldade me aspve, tålte han inte de utan vrålade, så de tore inte å ella me asp mer.

Kyrkegrimen ska bevaka kyrkan o folk ska ha sett hästen springa på taket.